

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

**Internacionalizace, spolupráce, inovace, reflexe a evaluace
v přípravě budoucích učitelů**

CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0015764

Metodika výuky předmětu

Hudební výchova pro pedagogy MŠ

KHK/HVYM2

Autor metodiky

Mgr. et Mgr. Romana Feiferlíková, Ph.D.

Metodika výuky předmětu KHK/HVYM2 Hudební výchova pro pedagogy MŠ

Cíl metodiky a zaměření úprav předmětu

Cílem tohoto dokumentu je poskytnout výkladový materiál, náměty a nápady pro vyučujícího předmětu KHK/HVYM2 Hudební výchova pro pedagogy MŠ, který je realizován na Katedře hudební výchovy a kultury na Fakultě pedagogické Západočeské univerzity v Plzni. Jedná se o předmět pro studenty bakalářského studijního programu Učitelství pro MŠ.

Veškeré úpravy předmětu, které jsou popsány a komentovány v této metodice, byly provedeny také ve snaze podpořit rozvoj kompetencí pro evaluaci, autoevaluaci a reflexi výukových procesů. Naší snahou je rovněž podporovat a rozvíjet pedagogicko-psychologické dovednosti v oblasti evaluace vzdělávacích výsledků, poskytování zpětné vazby a metod hodnocení.

Cílem předmětu je získat základní znalosti v oblasti hudební teorie, které se dalším studiem proměňují v praktické dovednosti, jež studenti uplatňují při tvoření doprovodu písní a jeho hře. Studenti jsou vedeni ke kritickému myšlení a komplexnímu pohledu na vlastní znalosti základní hudební teorie a jejich praktické uplatnění.

Evaluace je podporována zařazením úkolů pro studenty, jejichž vypracováním zároveň získávají zkušenosti s autoevaluací, kdy sami hodnotí úroveň svého pochopení teorie a její převedení do praxe. Výsledky učení se ověřují v diskuzi s pedagogem při dílčích úkolech.

Pro koho je metodika určena

Studijní opory předmětu jsou určeny studentům předmětu KHK/HVYM2 i jejich pedagogům pro doplnění prezenčního nebo kombinovaného studia.

Kdy byla metodika zpracována

Dokument byl zpracován v roce 2023. Autorem je R. Feiferlíková.

Rozsah metodiky

Dokument je zpracován v rozsahu 10 lekcí, 17 stran.

Obsah lekcí

1. Opakování notace v houslovém klíči.
2. Notace v basovém klíči.
3. Upevňování tvoření kvintakordů a kadencí.
4. Mollové stupnice.
5. Mollové akordy.
6. Akordické značky a hlavní harmonické funkce.
7. Dominantní septakord.
8. Práce s písní.
9. Transpozice.
10. Shrnutí.

Seznam písní

- Až já pojedu přes ten les.
- Běžel tudy zajíček.
- Cib, cib, cibulenska.
- Holka modrooká.
- Já husárek malý.
- Když jsem jel do Prahy.
- Kočka leze dolů.
- Lítala si vlaštověnka.
- Pod naším okýnkem.
- Slepíčko má.
- Stojí vrba košatá.
- Volala kukačka.
- V zahradě na hrušce.
- Žezuličko, kde jsi byla.

Nově použité evaluační nástroje

Moodle kurz, skupinové fórum, evaluace (hodnocení výkonu spolužáků, posuzování správnosti úkolů v hodinách – vizuální kontrola psaných úkolů, sluchová kontrola při hře na klavír, pomoc s opravou), autoevaluace (test se skrytými výsledky).

Nově vytvořené nebo upravené didaktické materiály

Základní studijní opory umístěné do stávajícího e-kurzu HVYM2 v prostředí Moodle byly doplněny o teorii a praktické procvičování výukových témat. Nově byly zařazeny pracovní listy pro samostatnou práci, kterou po vypracování student samostatně zhodnotí a sám sobě poskytne informaci o porozumění tématům z hudební teorie.

Způsob ověření evaluačních aktivit

Evaluační aktivity byly ověřeny ve výuce v zimním semestru akademického roku 2021–2022. V metodice jsou zařazovány v každé lekci, ověřuje se efektivní účinek autoevaluace (testy se skrytými výsledky, které student použije ke kontrole vlastní práce), hra písní pod kontrolou sluchu u nástroje, ověření výsledků učení pedagogem při dílčích testech, které vychází z poskytnutých pracovních listů. Ukazuje se, že studenti a studentky dosahují s použitím vytvořené metodiky lepší úspěšnosti v testech než bez absolvování této přípravy.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Při výuce je vhodné začínat motivací studentů, při které se ukáže nový prvek na již známém podkladu, který naladí na probírané téma a vygeneruje otázky, na něž můžeme hledat společnou odpověď. Pokračujeme probráním nového učiva, které se snažíme vysvětlovat jednoduše a stručně za použití graficky znázorněných příkladů. Novou látku je nutné procvičit, formy mohou být různé od tvořivých hudebních her, které vhodně doplňují paměť, po diktáty či předem připravené testy. Procvičení může být samostatnou, ale i týmovou prací. Zejména nesmíme zapomenout na propojení s praktickým užitím. Vše, o čem mluvíme, se musí objevit v živé hudbě (hrát může učitel nebo zkušený student).

1. lekce

Opakování notace v houslovém klíči v rozsahu 2 oktáv

Motivační vstup pro učitele

- Zazpíváme si známou lidovou píseň, kterou napíšeme na tabuli. Přečteme zapsané tóny a zazpíváme píseň na jména tónů.

Opakování látky – noty v houslovém klíči

- Zopakujeme názvy základní tónové řady a rozdělení na oktávy: (jednočárkovaná oktáva – čtyřčárkovaná oktáva směrem nahoru, malá oktáva – subkontra oktáva směrem dolů).
- Připomeneme, že pokud by linky při zápisu not nestačily, používáme tzv. pomocné linky.
- Připomeneme, že abychom mohli všechny tóny celé tónové soustavy zapsat do notové osnovy a bylo to graficky přehledné, pomáháme si používáním klíčů (pro střední a vysokou polohu je klíč houslový, pro nízkou basový).

Metodické poznámky pro vyučujícího

Noty lze procvičit pomocí hudební hry, např.:

- Hudební pexeso – pojmenováváme noty na obrázcích a hledáme dvojice.
- Zapsaná melodie na tabuli – student správně pojmenuje jednu notu a druhou nesprávně a vyvolá dalšího studenta, aby pojmenoval správně a pak pojmenoval nesprávně další notu.
- Hra na němého – ve dvojici, první student „němě“ vyslovuje názvy not z písně a druhý je zapisuje. Stanoví se časový limit a vyhraje dvojice, která napíše za určený čas nevíce správných not.
- Student vymýšlí věty, ve kterých slova začínají na hlásky z hudební abecedy. Další studenti zapisují noty a hrají melodii.

Motivační vstup

- Zatleskáme krátký rytmický úryvek a budeme se snažit jej zapsat do not. Povedeme rozhovor o tématu.

Opakování látky – rytmus

- Zopakujeme dělení not na celé – půlové – čtvrt'ové – osminové – šestnáctinové.
- Zopakujeme popis taktu jako části skladby ohraničené taktovými čarami, ve které se střídají doby přízvukné a nepřívukné.
- Zopakujeme označení taktů: dvoučtvrt'ový, tříčtvrt'ový, čtyřčtvrt'ový, celý.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Při výuce studentů budeme rytmus procvičovat takto:

- s využitím pomocných slabik: pro čtvrt'ové hodnoty TÁ, pro osminové TA-TY, pro půlovou hodnotu TA-A, pro celou notu TA-A-A-A.
- výuková videa, která jsou k dispozici na YouTube:
<https://www.youtube.com/watch?v=LN186Azlec> – opakování rytmu
<https://www.youtube.com/watch?v=HUAqQBRkCiE> – procvičení rytmu

Se studenty rovněž vyzkoušíme hudební hry (studenti je později mohou využít i při výuce žáků):

- Rytmické echo – jeden hráč pomocí hry na tělo vytvoří rytmický model a ostatní ho zopakují (případně zapíší do not).

- Stanoví se čtyři lidové písně, názvy se napíší na tabuli, jeden hráč jednou rukou vypleskává rytmus o lavici a druhou rukou ukazuje výšku tónu a ostatní se snaží poznat píseň.

2. lekce

Notace v basovém klíči

Motivační vstup

- Zaspíváme si známou lidovou píseň, kterou napíšeme na tabuli v basovém klíči. Přečteme zapsané tóny a zaspíváme píseň na jména tónů.

Opakování látky – noty v basovém klíči

- Zopakujeme, že se basovému klíči říká „F“ klíč kvůli dvojtečce, která obklopuje notu, která leží na 4. lince odzola.
- Záchytnými body jsou: 4. linka zdola, kde leží nota f, 2. mezera zdola, kde leží c, 1. pomocná linka nad notovou osnovu, kde leží nota c¹.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Při výuce studentů budeme notaci v basovém klíči procvičovat pomocí těchto aktivit:

- Hudební pexeso – pojmenováváme noty na obrázcích a hledáme dvojice.
- Zapsaná melodie na tabuli – student správně pojmenuje jednu notu a druhou nesprávně a vyvolá dalšího studenta, aby pojmenoval správně a pak pojmenoval nesprávně další notu.
- Hra na němého – ve dvojici. První student „němě“ vyslovuje názvy not z písně a druhý je zapisuje. Stanoví se časový limit a vyhraje dvojice, která napíše za určený čas nevíce správných not.
- Student vymýšlí věty, ve kterých slova začínají na hlásky z hudební abecedy. Další studenti zapisují noty a hrají melodii.

3. lekce

Upevňování tvoření kvintakordů a kadencí

Motivační vstup

- Rozhovor: Jak se tvoří durový kvintakord? (Je to 1., 3., 5. stupeň durové tóniny). Co znamená kadence? (Základní sada akordů). Proč potřebujeme kvintakordy a kadence? (K doprovodu písniček). Které stupně stupnice jsou pro kadence důležité? (Na 1., 4., 5. stupni stupnice). Na těchto stupních tvoříme kvintakordy, jak je nazýváme? (Jsou to základní harmonické funkce – Tónika, Subdominanta, Dominanta).

Opakování látky – kvintakordy, kadence

- Graficky vypracovat sled akordů v kadenci T, S, D na tabuli a popsat způsob tvorby.
- Zahrát vytvořené akordy na klavíru.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Při výuce studentů budeme kvintakord procvičovat takto:

- Ve dvojici: doplňujeme ztracený (zamlčený) tón do akordu – výsledek zahrajeme na klavír.
- První student zadá první tón z akordu a řekne, na jakém místě se nachází (1., 3., 5.), a ukáže na studenta, který doplní druhý tón, a ten ukáže na studenta, který doplní chybějící tón – výsledný akord se zahraje na klavír.

- Dvě skupiny: učitel napíše na tabuli sadu počátečních tónů kvintakordu, dvě skupiny studentů soutěží, která rychleji a správně doplní zbylé dva tóny do každého akordu.
- Ve dvojici: doplňujeme ztracené (zamlčené) písmeno označující první tón akordu v kadenci.
- Student zapíše na tabuli kvintakord a řekne, na jakém stupni je vytvořený, ukáže na studenta, který doplní akord na jiném stupni, a ten ukáže na studenta, který doplní zbývající akord – výsledný akord se zahraje na klavír.
- Dvě skupiny: učitel napíše na tabuli sadu počátečních kvintakordů s určením stupňů, dvě skupiny studentů soutěží, která rychleji a správně doplní všechny akordy kadence.

Motivační vstup

- Učitel zahraje a zazpívá píseň *V zahradě na hrušce*. Při opakování vyzve studenty, aby se náslechem píseň učili. Pro rychlejší práci může mít píseň namnoženou pro rozdáání studentům.

Mírně *Moravská*

1. V za - hra - dě na hruš- ce se - dá - vá kos,
má čer - ný ka - bá - tek a žlu - tý nos.

2. Na našem komině sedává čáp,
klape si zobákem klap, klap, klap, klap.

Nová látka – přísné harmonické spoje

- Píseň zapíše učitel na tabuli.
- Učitel vysvětlí, jakou harmonickou funkci je vhodné použít pod melodií.
- Studenti vytvoří vhodné akordy.
- Studenti zahrají kadenci levou rukou.
- Studenti zahrají píseň s akordickým doprovodem (jiné typy doprovodů se učí v předmětu Hra na klavír, zde nám jde hlavně o správné akordy a vhodnou harmonii).

Metodické poznámky pro vyučujícího

Při výuce studentů doporučujeme harmonické spoje procvičovat tak, že se studenti podílejí na plnění průběžných a přípravných úkonů:

- a) Určují tóninu písně zapsané na tabuli.
- b) K oznámené tónině sepíší kvintakordy na 1., 4., 5. stupni a zahrají na klavír.
- c) V grafickém záznamu akordů najdou společné tóny a vytvoří přísné harmonické spoje.

- d) Akordy v obrazech zahrají na klavír, snaží se zapojit pohybovou paměť prstů v hmatech při změně akordů v rámci jedné kadence.

4. lekce

Mollové stupnice

Motivační vstup

- Vyučující zahraje píseň v moll tónině: *Až já pojedu* (e moll) a vede rozhovor o charakteru melodie: Zní to smutně? Čím to je? Smutný charakter tvoří malá tercie.
- Ukáže interval malé tercie v zápisu melodie, zahraje v porovnání s durovou tercií.

Nová látka – mollové stupnice

- Vyučující zahraje všechny moll stupnice a vede rozhovor o jejich charakteru.
- Vyučující zapíše všechny druhy moll stupnice na tabuli (harmonická, melodická, aiolská), ukazuje rozdíly v grafickém zápisu a zároveň hraje a poukazuje na rozdíly ve znění.
- Vyučující zahraje kadenci v moll a vede rozhovor o charakteru.
- Vyučující zapíše kadenci akordů moll stupnice na tabuli a zahraje na klavír.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Při výuce studentů budeme mollové stupnice procvičovat:

- Zapamatováním a následným určení počtu křížků a bēček v moll stupnici.
- Zapamatováním správného pořadí tónů ve stupnici.
- Vyhledáním stejnojmenných a paralelních stupnic.
- Hudebními hrami:
 - Ve dvojici: doplňujeme ztracené (zamlčené) písmeno označující první tón akordu v kadenci.
 - Student zapíše na tabuli kvintakord a řekne, na jakém stupni je vytvořený, ukáže na studenta, který doplní akord na jiném stupni, a ten ukáže na studenta, který doplní zbývajícím akord – výsledný akord se zahraje na klavír.
 - Dvě skupiny: učitel napíše na tabuli sadu počátečních kvintakordů s určením stupňů, dvě skupiny studentů soutěží, která rychleji a správně doplní všechny akordy kadence.

5. lekce

Mollové akordy

Motivační vstup

- Učitel zahraje moll píseň.

Já husárek malý

1. Já hu-sá-rek ma-lý, bo - ty roz-tr - ha-ný;
2. Ta - tí-ček to sly-šel, ven z ko-můr-ky vy-šel,
já na voj-nu ne-po-je-du, až bu-du mít no-vý.
bo-ty mi dal u-dě-la-ti, já na voj-nu mu-sel.

**Já husarka malá mezi husarama
husarů je na tisíce a já jenom sama.**

**Kdyby bylo ještě těch husarů dvěstě
já bych se jim postavila jako švarné děvče.**

Nová látka – Práce s písní v moll tónině

- Učitel zahraje a zazpívá píseň *Já husárek malý*. Při opakování vyzve studenty, aby se náslechem píseň učili, pro rychlejší práci může mít píseň namnoženou pro rozdáání studentům.
- Učitel vysvětlí, jakou harmonickou funkci je vhodné použít pod melodií. Upozorní, že dominantu v moll je vždy durová.

Lítala si vlaštověnka

1. Lí- ta- la sí la- što- věn- ka, lí- ta- la,
až se o- na ne- be, ze- mě tý- ka- la.

2. Přiletěl k ní krahuliček, černý pták:
„Budeš-li se, laštověnko, vydávat?“
3. „Já se budu, krahuličku, vydávat,
až se bude suchý javor zelenat.“
4. Zaletěl hned krahuliček do krámu,
nakoupil tam zeleného hedvábu.
5. Omotal jím suchý javor dokola:
„A teď budeš, laštověnko, žena má!“

- Učitel zahraje a zazpívá píseň *Lítala si vlaštověnka*. Při opakování vyzve studenty, aby se naslechem píseň učili, pro rychlejší práci může mít píseň namnoženou pro rozdání studentům.
- Studenti jsou vyzváni, aby určili místo, kde je užito moll akordu v doprovodu.
- Studenti píseň zazpívají za doprovodu učitele.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Při výuce studentů doporučujeme mollové akordy procvičovat takto:

- a) Studenti určují tóninu písně zapsané na tabuli.
- b) Studenti si zopakují kadenci e moll a zapíší do not.
- c) V grafickém záznamu akordů najdou společné tóny a vytvoří přísně harmonické spoje.
- d) Akordy v obrazech zahrají na klavír, snaží se zapojit pohybovou paměť prstů v hmatech při změně akordů v rámci jedné kadence.
- e) Studenti zahrají píseň s akordickým doprovodem (jiné typy doprovodů se učí v předmětu Hra na klavír, zde nám jde hlavně o správné akordy a vhodnou harmonii).

6. lekce

Akordové značky a hlavní harmonické funkce

Motivační vstup

- Učitel zahraje a zazpívá píseň, která je napsána na tabuli i s akordovými značkami.

Kočka leze dolů

Česká lidová
zápis Veronika Rážíčková

Původní tónina: C dur

Kočka le-ze do-lů, mňou-ká, mňou-ká, že na stře-še ví-tr fou-ká, fou-ká.

Vysvětlení látky

- Učitel vysvětlí zápisy písmen a akordových značek.
- Vysvětlí zjednodušení práce, nehledáme harmonické funkce, ale hrajeme akordy od zadaných tónů podle písma.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Při výuce studentů doporučujeme procvičovat akordové značky a harmonické funkce na písničky *Kočka leze dolů* dle následujícího postupu:

- Určujeme a hrajeme akord označený písmenem nad notovou osnovou.
- Přiřazujeme k velkým písmenům harmonickou funkci.
- Po zaznění akordu určíme malé nebo velké písmeno podle charakteru akordu.
- Převádíme akordové značky do not a hrajeme na klavíru.

Je nutné dodržet navržené pořadí úkolů. Plnit lze písemně na tabuli společně nebo samostatně do sešitu.

Slepičko má

Sle-pi-čko má, ty jsi hod-ná, já ti dám zr-níč-ko, ty mi dáš va-jíč-ko, to jsi hod-ná

Metodické poznámky pro vyučujícího

Při výuce studentů doporučujeme procvičovat akordové značky a harmonické funkce na písničky *Slepičko má* dle následujícího postupu:

- Učitel rozdá nakopírovanou píseň s akordovými značkami.
- Studenti vypracují akordy podle akordových značek.

- Studenti zahrají melodii písně pravou rukou.
- Studenti zahrají vypracované akordy levou rukou.
- Studenti zahrají píseň s akordickým doprovodem.

Je nutné dodržet navržené pořadí úkolů. Plnit lze písemně na tabuli společně nebo samostatně do sešitu.

7. lekce

Dominantní septakord

Motivační vstup

- Učitel zahraje některou z písní z minulých hodin a zahraje akord D7 a vede se studenty rozhovor o změně harmonického doprovodu.

Vysvětlení látky

- Vysvětlíme složení septakordu a způsob tvoření septakordu na dominantě. Zapišeme na tabuli a zahrajeme na klavír.
- Vysvětlíme harmonickou funkci v doprovodu a ukážeme grafický záznam.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Při výuce studentů doporučujeme procvičovat dominantní septakord dle následujícího postupu:

- Skládáme dohromady správné pořadí tónů sedmičkových akordů.
- Vytváříme od stanovených písmen akordy sedmičkové
- Převádíme akordové značky do not a hrajeme na klavír.
- Pro zadaný septakord hledáme výchozí tóninu.

Je nutné dodržet navržené pořadí úkolů. Plnit lze písemně na tabuli společně nebo samostatně do sešitu.

Cib, cib, cibulenka

Metodické poznámky pro vyučujícího

Při výuce studentů doporučujeme procvičovat dominantní septakord na písničce *Cib, cib, cibulenka* dle následujícího postupu:

- Učitel zahraje a zazpívá píseň *Cib, cib, cibulenska* a vyzve studenty, aby vypožorovali zvukovou změnu v doprovodu písničky.
- Rozdá namnoženou píseň a ukáže na G7 v notách.
- Studenti vypracují G7 v notách.
- Studenti píseň zahrají podle akordových značek za užití dominantního septakordu.

Je nutné dodržet navržené pořadí úkolů. Plnit lze písemně na tabuli společně nebo samostatně do sešitu.

Mírně C **Vlaštovičko, leť** G *hudba: Otto Rödl*
text: Josef Václav Sládek

1. Vlašto-vič-ko, leť, už je na tě čas, lis-tí žloutne, po-le-tu-je,
7 po str-niš-ti ví-tr du-je, bu-de br-zy mráz.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Při výuce studentů doporučujeme procvičovat dominantní septakord na písničce *Vlaštovičko, leť* dle následujícího postupu:

- Učitel zahraje a zazpívá píseň *Vlaštovičko, leť*.
- Studenti najdou a vypracují G7 v notách.
- Studenti píseň zahrají podle akordových značek za užití dominantního septakordu.

Je nutné dodržet navržené pořadí úkolů. Úkoly lze plnit buď písemně na tabuli společně, nebo samostatně do sešitu.

8. lekce

Práce s písní

Motivační vstup

- Učitel pustí záznam několika pěveckých výkonů (nejlépe hodně kontrastních – bas, soprán...) a vede diskuzi o poloze hlasu.

Vysvětlení látky

- Učitel vysvětlí a ukáže rozdělení pěveckých hlasů a jejich přibližný rozsah na příkladech slavných pěvců.
- Učitel vysvětlí vývoj dětského hlasu a jeho rozsahu. Vysvětlí důsledek pro volbu vhodného repertoáru.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Při výuce studentů doporučujeme, aby se studenti podíleli na plnění průběžných a přípravných úkolů. Plnit lze písemně na tabuli společně nebo samostatně do sešitu:

- Poznáváme z nahrávek typ hlasu.
- Zkoušíme sami sebe zařadit ke jmenovaným typům hlasu.

- V sadě písní vhodných pro různé věkové kategorie budeme určovat vhodný věk a zdůvodňovat rozhodnutí.

Motivační vstup

- Učitel bude chtít zpívat bez doprovodu známou píseň a použije sbormistrovská gesta pro začátek a konec skladby. Po zazpívání vede rozhovor.

Vysvětlení látky: taktovací schéma

- Učitel ukáže a zakreslí základní taktovací schémata, gesto pro začátek, konec, nádech. Ukáže na příkladech písní (takt dvoučtvrt'ový: *Rybička maličká*, takt tříčtvrt'ový: *Bejvávalo*, takt čtyřčtvrt'ový: *Ovčáci*).
- Učitel diriguje a studenti zpívají.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Doporučujeme nacvičit zvlášť taktování ve dvou, tří a čtyřčtvrt'ovém taktu.

Studenti se podílejí na plnění průběžných a přípravných úkonů, je nutné dodržet navržené pořadí úkolů. Plnit lze písemně na tabuli společně nebo samostatně do sešitu. Učitel gesta předvede a vyzve studenty k opakování.

- Je třeba hlídat, aby se gesto odehrávalo ve vertikální rovině na šířku vlastního těla ve výšce ramen.
- Je třeba hlídat, aby dlaně směřovaly proti zpívajícím.
- Gesto nástupu a závěru musí být jednoznačné a srozumitelné.
- Pamatujeme si, že první doba směřuje gestem vždy dolů.

Procvičení

- Příklad pro taktování ve dvoučtvrt'ovém taktu:

Pod naším okýnkem

Pod na - ším o - kým - kem ros - tou tam dvě rů - že. Pod na - ším

o - kým - kem ros - te tam štěp. Jsou ne něm jab - lí - čka,

trhá je An - či - ka. Jsou dob - rá, jsou slad - ká, jsou ja - ko med.

- Příklad pro taktování ve tříčtvrtovém taktu:

Když jsem jel do Prahy

1. Když jsem jel do Pra - hy pro hrách, pro hrách,
2. Kdy - bych mu byl dá - val o - ves, o - ves,
u - pad mi na ces - tě va - lach, va - lach.
byl by mě do Pra - hy do - vez, do - vez.

- Student diriguje ostatní, ti podle jeho gesta zpívají.

9. lekce

Transpozice

Motivační vstup

- Učitel zahraje známou píseň v poloze, která nebude pro zpěv příjemná, a pak v poloze, ve které ji mohou všichni studenti zazpívat. Povede rozhovor.

Vysvětlení látky: transpozice

- Transpozice je převedení skladby do jiné tóniny bez jakékoliv změny v melodii. Důvodem je rozsah písně. Uvedeme na příkladu.

Příklad

Kočka leze dolů

Česká lidová
zápis Veronika Rážíčková

Původní tónina: C dur

Kočka le-ze do-lů, mňou-ká, mňou-ká, že na stře-še ví-tr fou-ká, fou-ká.

Transpozice do D dur

Kočka le-ze do-lů, mňou-ká, mňou-ká, že na stře-še ví-tr fou-ká, fou-ká.

Metodické poznámky pro vyučujícího

Při práci se studenty procvičujeme transpozici následujícím způsobem:

- Zcela mechanicky všechny tóny zvyšujeme o tón výše.
- Dáme pozor na předznamenání D dur – má dva křížky, takže z tónu f bude fis a z tónu c by bylo cis, kdyby se v písni vyskytlo.
- Zcela mechanicky posuneme o písmenko i akordové značky, z C vznikne D, z G vznikne A – dle vypracovaného notového záznamu výše.
- Učitel vše zahraje, studenti zpívají.

Procvičení

- Transponovat (včetně akordických značek) do jiných, pěvecky vhodných tónin, napsat do not, zahrát a zazpívat.

Příklady vhodných písní k transpozici

Běžel tudy zajíček

1. Bě-žel tu-dy za-jí-ček, hou-py, hou-py.
2. Po-čkej na mě, za-jíč-ku, hou-py, hou-py.
3. Za-jíc bě-žel přes ko-pec, hou-py, hou-py.

ne-sl py-tel žem-li-ček, hou-py, hou-py.
dej Ma-ren-ce žem-lič-ku, hou-py, hou-py.
u-dě-lal ko-tr-me-lec, hou-py, hou-py.

HOLKA MODROOKÁ

Hol - ka mod-ro - o - ká ne - se - dá - vej u po - to - ka Hol - ka
mod-ro - o - ká ne - se - dá - vej tam V po-to - ce se vo - da to - či
po - de - me - le tvo - je o - či Hol - ka
mod - ro - o - ká ne - se - dá - vej tam

Žežuličko, kde jsi byla

Česká z Plzeňska

1. Že - žu - lič-ko kde jsi by-la žes tak dlou-bo ne-ku-ka-la?
Ku - ku, ku - ku, ku - ku, ku - ku, ku - ku.
2. Seděla jsem na jedličce, volala jsem na myslivce. Kuku, kuku, kuku, kuku, kuku.

10. lekce

Závěr – shrnutí, ukázkový test

Metodické pokyny pro učitele

Se studenty v rámci poslední hodiny semestru doporučujeme vést diskuzi na tato témata:

- Akord, obraty kvintakordu.
- Kadence.
- Paralelní a stejnojmenná stupnice. Předznamenaní s křížky a s běčky.
- Akordové značky.
- Taktovací schémata.
- Pěvecky vhodné tóniny.
- Transpozice.

Metodické pokyny pro učitele – procvičení

Jako opakování na závěr semestru doporučujeme se studenty realizovat tyto aktivity:

- Zopakujeme všechny probrané písně – nejlépe vždy s doprovodem klavíru, který hraje student, ostatní zpívají.
- Zahrajeme si na dirigenta – vybraný student předstoupí před třídu a diriguje, ostatní podle něj zpívají. Pokud je to možné, další student hraje podle gesta dirigenta.

Literatura

ČERNÁ, Drahuše. *Pro mateřské školy (Vyprávění, hudební pohádky, hry se zpěvem...)*. [zvukový záznam na CD]. Praha: SUPRAPHON, 2013.

GRIGOVÁ, Věra. *Základní hudební znalosti*. Olomouc: Alda, 1998. ISBN 80-85600-52-8.

KURKOVÁ, Libuše. *Hudebně pohybová výchova pro předškoláky*. SPN-pedagogické nakladatelství, 2021. 978-80-7235-638-6.

REŽNÝ, Pavel. *Elementární hudební teorie I.*, 2., nezměněné vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. ISBN 978-80-244-5422-1.

REŽNÝ, Pavel. *Elementární hudební teorie II.*, 2., nezměněné vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. ISBN 978-80-244-5423-8.

ZENKL, Luděk. *ABC hudební nauky*. 8. vyd., v Editio Bärenreiter Praha vyd. 2. Praha: Edition Bärenreiter Praha, 2003. ISBN 80-86385-21-3.

TICHÁ, Alena. *Učíme děti zpívat: hlasová výchova pomocí her pro děti od 5 do 11 let*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0648-4.